

Avinurme valla üldplaneering. Lähteseisukohad.

Arvamuse küsimiseks

Töö nr 2507/16

Tartu 2016

Pille Metspalu
KSH juhtekspert

Ann Ideon
Üldplaneeringu projektijuht

SISUKORD

SISUKORD	2
1. AVINURME VALLA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA VAJADUS	3
2. ÜLDPLANEERINGUGA LAHENDATAVAD ÜLESANDED	3
3. AVINURME VALLA ÜLDPLANEERINGU VÄLJATÖÖTAMISE ALUSED	6
3.1. Asustusstruktuur ja rahvastik	7
3.2. Arengudokumendid ja planeeringud.....	9
3.3. Valla väärtused.....	9
3.4. Valla arenguvision	10
4. RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED	11
5. ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESSI AJAKAVA.....	11

1. AVINURME VALLA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA VAJADUS

Avinurme Vallavolikogu algatas 22.09.2015 otsusega nr 68 Avinurme valla üldplaneeringu ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise.

Üldplaneeringu koostamise **põhieesmärk** on valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning selle alusel maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste, sealhulgas maakasutuse juhtotstarbe, määramine.

Üldplaneeringuga hõlmatav ala on kogu Avinurme valla territoorium.

Üldplaneeringu koostamisega paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). KSH kirjeldab, selgitab ja hindab üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja määrab vajadusel mõjude leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringu eesmärke ja käsitletavat territooriumi. KSH näitab, milliste oluliste kaalutluste alusel toimus üldplaneeringu protsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine.

Avinurme vallal on kehtiv üldplaneering 1996. aastast ning valla üldplaneeringu ülevaatamise tulemusi fikseeriv vallavolikogu otsus kajastab, et valla areng on toimunud üldiselt planeeringukohaselt, kuid on ilmnunud mõningaid vajadusi üldplaneeringu kaasajastamiseks. Avinurme vallavolikogu algatas seega uue üldplaneeringu koostamise 22.09.2015.

Uue üldplaneeringu koostamise **põhilisteks vajaduseks** on lahendada:

- Maade munitsipaliseerimine
- Ehituskeeluvööndi vähendamine
- Avinurme tiheasustusala piiride ulatus
- Detailplaneeringu koostamise kohustus

2. ÜLDPLANEERINGUGA LAHENDATAVAD ÜLESANDED

Avinurme valla üldplaneeringu ülesanded seab planeerimisseaduse §75. Üldplaneeringuga (ÜP) lahendatakse eeltoodud paragrahvis nimetatud ülesanded, mis on olulised konkreetselt Avinurme valla ruumilise arengu vajadustest ja planeeringu eesmärkidest lähtuvalt.

Üldplaneeringuga lahendatakse järgmised ülesanded:

1. Transpordivõrgustiku, sealhulgas kohalike teede, üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Teede osas käsitletakse teede kohalikuks teeks määramist. Raskeveokite liikluste ümbersuunamist alevikust ja raskeveokite sõidupiiirangu lahendamise küsimust ning kergliikluse kavandamist ja teede kvaliteedi tõstmist (sh külates).

2. Kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukohta ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

ÜP raames käsitletakse kompostimisväljaku(te) rajamist.

3. Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukohta ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

ÜP raames kaalutakse õhuliinide maasse viimist alevikus, tänavavalgustust ja tuletõrje veevõtukohtade kavandamist. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning soojamajanduse arendamisel lähtutakse arengukavadest. Hajaasustuses kaalutakse kohtvalgustuse rajamist, telefoni- ja andmeside parandamist.

4. Avalikus veekogus kaldaga püsivalt ühendatud või kaldaga funktsionaalselt seotud ehitise üldiste ehituslike tingimuste ja asukohta määramine.

Käsitletakse ÜP-s seoses paisjärve rajamise ettepanekuga.

5. Asustuse arengut suunavate tingimuste täpsustamine.

Planeeringu algetapis nähakse arendus- ja ehitustegevuse koondumist eelkõige Avinurme alevikku. Mujal vallas säilib hajaasustus, kus ehitamine järgib hajaasustusele omaseid põhimõtteid, mida täpsustatakse üldplaneeringu protsessi käigus.

6. Supelranna ala määramine.

ÜP käsitleb supelranna kohti, eelkõige Avinurme alevikus ja Avijõe ääres üldisemalt.

7. Kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega siseveekogul.

Käsitletakse planeeringus ja kaalutakse seoses ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekuga.

8. Rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine.

ÜP-s täpsustatakse roheline võrgustiku ulatust ja tingimusi. Kaalutakse raielangi suuruse määramist aleviku lähialadel.

9. Kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine.

Käsitletakse eelkõige alevikus ja avalike veekogude ääres.

10. Kalda ehituskeelu vööndi vähendamine.

ÜP-s käsitletakse ehituskeeluvööndi vähendamist Avijõe ääres, eelkõige Avinurme alevikus ja Vadi külas.

11. Väärtuslike põllumajandusmaade ja maastike kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

Planeeringus täpsustatakse väärtuslike maastike ja väärtuslike põllumajandusmaade piire ja maakasutustingimusi.

12. Miljööväärtuslike alade määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

ÜP raames kaalutakse miljööväärtuslike alade määramise vajadust ning kasutustingimuste seadmise otstarbekust.

13. Kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamise meetmete, sealhulgas selle üldiste kasutustingimuste määramine.

Käsitletakse pärandkultuuri ja XX sajandi arhitektuuripärandi objektide mõistes, samuti kohalikul tasemel väärtustatud objektide-alade mõistes.

14. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramine.

Täpsustatakse ÜP protsessi käigus.

15. Riigikaitse otstarbega maa-alade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitse otstarbega maa-alade piiride täpsustamine.

16. Puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Olemasolevate puhkealade parendamine.

17. Asula või ehitiste kaitseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine.

Kaalutakse raielangi suuruse määramine aleviku lähialal.

18. Müra normtasemete kategooriate määramine:

Planeeringu algetapis nähakse vajadust raskeveokite müra küsimuse lahendamiseks.

19. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine.

Käsitletakse parkimise, kergliikluse ja raskeveokite seisukohast.

20. Krundi minimaalsuuruse määramine.

21. Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade või juhtude määramine.

22. Maareformiseaduse ja looduskaitseaduse tähenduses tiheasustusega alade määramine.

23. Maaparandussüsteemide asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Planeeringu algetapis lähtutakse antud ülesande lahendamisel põhimõttest, et üldplaneeringu tasandil on võimalik seada tingimused olemasolevate maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks (kraavide korrashoid, võsast puhastamine jms). ÜP täpsustamist tulenevalt ei määrata planeeringuga uute maaparandussüsteemide asukohti.

24. Sanitaarkaitsealaga veehaarete asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

25. Muud käesolevas lõikes nimetatud ülesannetega seonduvad ülesanded.

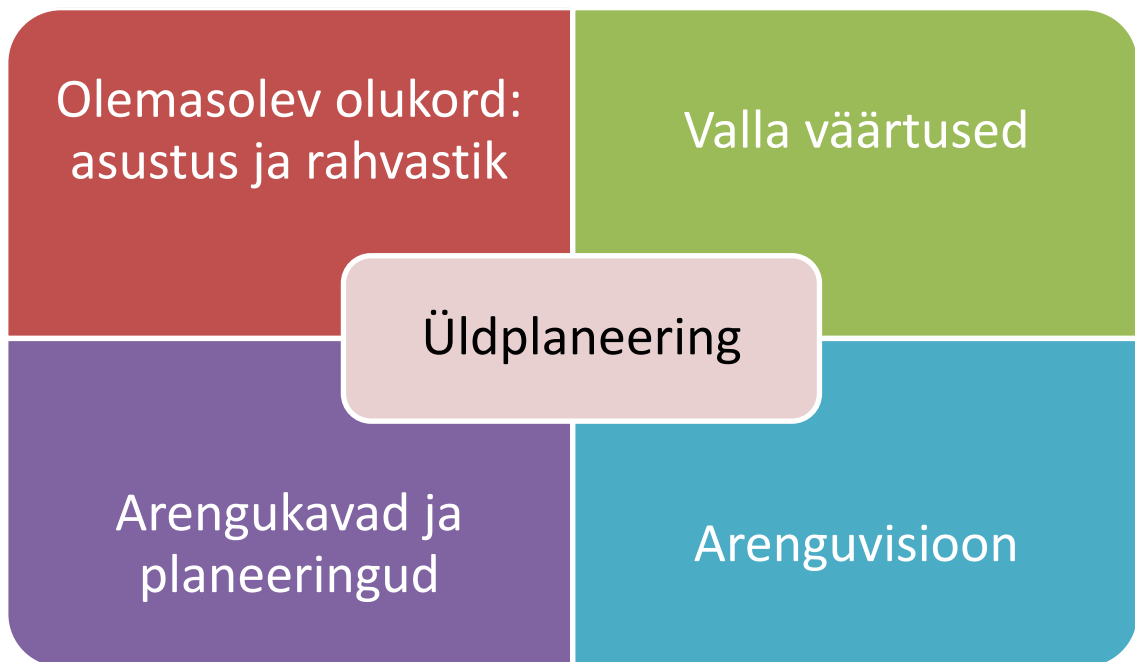
ÜP lähteseisukohtade etapis ei ole vajadust täiendate ülesannete lahendamiseks üles kerkinud.

Planeeringuga lahendavate ülesannete loetelu ja käsitus lähtub käesolevas, etapis teadaolevast informatsioonist ja valla ruumilise arengu vajadustest. Üldplaneeringu väljatöötamise etapis võib ülesannete loetelu ja käsitus täpsustuda.

Käesoleva üldplaneeringu mõistes mõeldakse kitsenduste all maakasutuse põhimõtteid ja tingimusi, mitte põhiseaduse §32 mõistes seadusega sätestatavaid kitsendusi.

3. AVINURME VALLA ÜLDPLANEERINGU VÄLJATÖÖTAMISE ALUSED

Avinurme valla üldplaneeringu koostamisel võetakse aluseks planeerimisseaduse § 75 sätestatud üldplaneeringu ülesanded, mille lahendamine on oluline valla ruumilistest vajadustest lähtuvalt. Lähteseisukohtade etapis sõnastatud ülesannete loetelu võib planeeringu hilisemates etappides täpsustuda.

Üldplaneeringu väljatöötamisel lähtutakse erinevatest komponentidest: arvestades eelnevalt väljatöötatud arengukavade ja planeeringutega ning olemasoleva olukorraga, pööratakse valla ruumilise arengu põhimõtete ja asustuse arengut suunavate tingimuste väljatöötamisel tähelepanu **piirkonna iseloomulikele väärtustele ehk lähtutakse nn väärtuste-põhisest lähenemisest**.

Väärtuste-põhise lähenemise tulemusel valmiv planeering tugineb piirkonnale ainuomastele looduslikele, kultuurilistele, majanduslikele või sotsiaalsetele nähtustele või aladele, mida kohalik kogukond ise väärtusena määratleb. Planeeringulahenduse väljatöötamisel võimaldatakse arendustegevust keskkonnaväärtusi kahjustamata.

Kohalikku elukeskkonda ning identiteeti väärtustav laiapõhjaline avaliku protsessi tulemusel valminud üldplaneering:

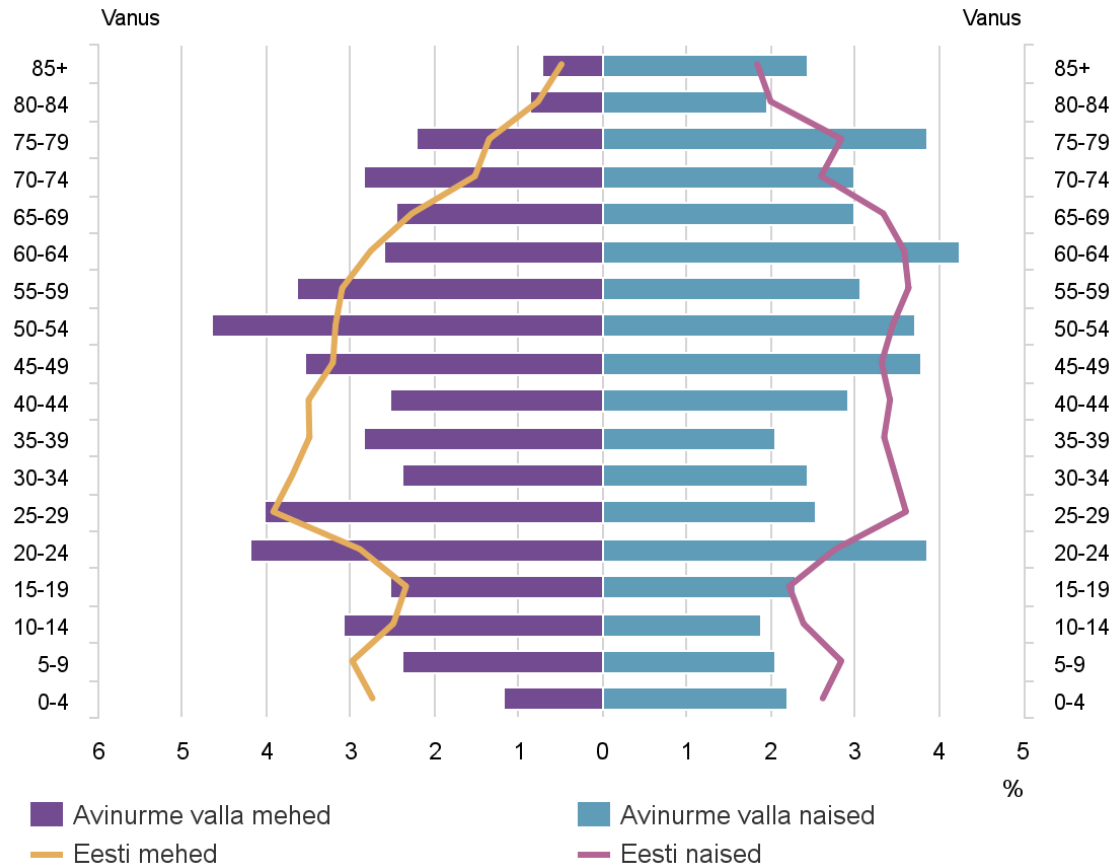
- annab läbitöötatud aluse igasuguseks edaspidiseks maa-alade kasutamise ja seotud tegevuseks, "korrastab ruumi"
- on kokkulepe erinevate osapoolte ja huvigruppide vahel ning hõlbustab seega edaspidiseid otsustamisprotsesse
- on avaliku protsessi käigus vormunud ruumilise arengu kokkuleppe näol oluliseks tugimaterjaliks erinevate projektide finantseerimise taotlemisel
- on kasulikuks infobaasiks potentsiaalsele investorile ja elanikule
- on kohaliku omavalitsuse spetsialisti, kohaliku elaniku ja huvilise koolitajaks ruumilise planeerimise valdkonnas, hõlbustades nii hilisemat tööd planeeringutega.

3.1. ASUSTUSSTRUKTUUR JA RAHVASTIK

Avinurme vallas asub üks alevik ja 16 küla, valla administratiivkeskus on Avinurme alevik.

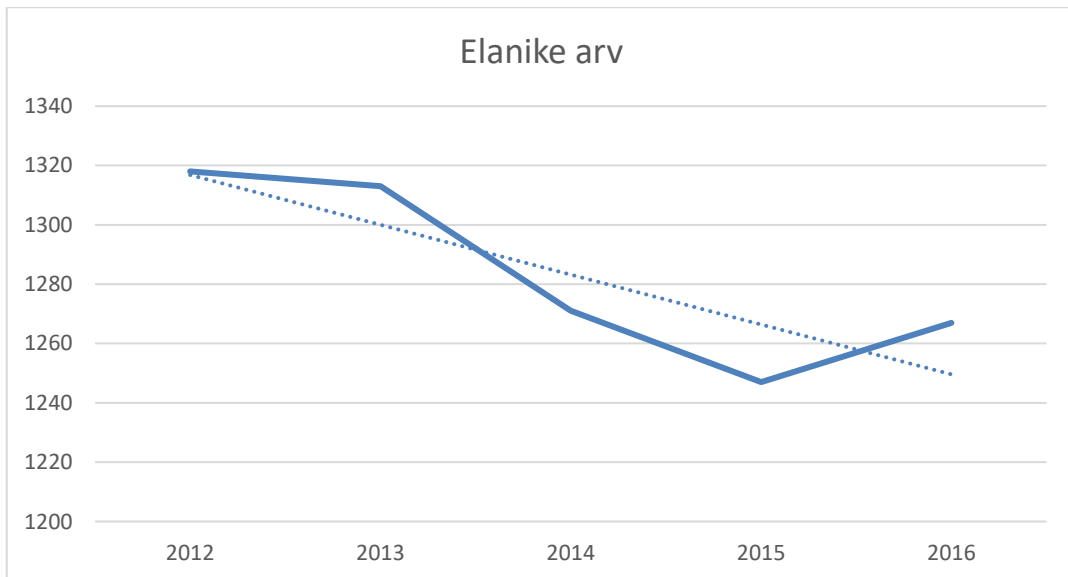
Avinurme valla asustus on ruumiliselt koondunud valdavalt valla kesk- ja lõunaosasse. Valla rahvastikutihedus on suurim valla keskuses Avinurme aleviku ja Avijõe kallastele ning Ulvi külas. Avijõest põhja suunas on asustustihedus võrdlemisi madal, samuti paiguti valla äärealadel, kus levivad suuremad metsalaamad. Valla rahvastikutihedus on 1.01.2016 seisuga 6,5 in/km², mis on oluliselt madalam Eesti keskmisest ja Ida-Viru maakonna rahvastikutihedusest (vastavalt 30,3 ja 43,9 in/km²). Maakonna kõrge asustustihedus tuleneb suurest linnastumisastmest: Ida-Viru maakonnas elab linnades ca 89% rahvastikust, ning ülejäänud 11% jaotub maakonna maapiirkondade vahel.

Avinurme valla rahvaarv oli Statistikaameti andmetel 1.01.2016 seisuga 1267 inimest.

Joonis 1. Valla rahvastiku koosseis (Allikas: Statistikaamet)

Avinurme valla rahvaarv kahaneb (vt joonis 2). Statistikaameti andmetel on valla rahvaarv perioodil 2012-2015 vähenenud keskmiselt 24 inimese võrra aastas ning seda peaausjalikult madala iibe tõttu. Kahanemist ei mõjuta oluliselt rahvastiku rändeprotsessid, kuna sisse- ja väljaränne on 2012-2015 olnud peaaegu võrdne. Kuigi valla rahvastik on Statistikaameti andmetel 2015-2016 perioodil kasvanud 20 inimese võrra, on kaugeleulatuvate järelduste tegemine veel ennatlik.

Joonis 2. Valla elanike arvu muutus 2012-2016 (Allikas: Statistikaamet)

Prognoozi kohaselt jätkub kahanemine ka tulevikus ning vald on Statistikaameti omavalitsusüksuste rahvastikuprognoozi järgselt ääremaastumise riskiga. 2022. aastaks tõuseb prognoosi kohaselt vanemaaliste osatähtsus, rahvastiku keskmine vanus tõuseb 46-lt 51-ni. Laste ja noorte osatähtsus on väga väike ja vanadussõltuvusmäär on 46%. See kasvas 10 aastaga 12%. Edaspidi vananemine jätkub veelgi kiiremas tempos. Rahvaarvu vähenemisel määrab peamiselt rolli loomulik iive. Avinurme valla rahvastikuprognoozile sarnased vallad asuvad valdavalt riigi äärealadel, kohati ka maakonna servas.

Valla elanikkond on valdavalt hõivatud mikroettevõtetes. Tegevusaladest on ettevõtluses enim ettevõtteid põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalal (38), töötlevas tööstuses (18), hulgi- ja jaekaubanduses ning mootorsõidukite remonditeenuse pakkumises (15). Valla ettevõtlus on tugeva puidutöötlemise traditsiooniga.

3.2. ARENGUDOKUMENDID JA PLANEERINGUD

Avinurme valla üldplaneeringu koostamisel lähtutakse erineva tasandi planeeringutest ja arengudokumentidest. Olulisimad nendest on:

- Üleriigiline planeering Eesti 2030+
- Ida-Viru maakonnaplaneering 2030
- Avinurme valla üldplaneering
- Avinurme valla arengukava 2013-2022
- Valla sektorarengukavad

Vajadusel tuginetakse protsessi käigus ka teistele riiklikele ja maakondlikele arengudokumentidele ning sektorarengukavadele.

3.3. VALLA VÄÄRTUSED

Valla väärtused moodustuvad kultuurilistest, ajaloolistest, loodus- ja majanduskeskkonna väärtustest, mida elanikud oluliseks peavad. Valla väärtuste kaardistamine toimus 28.06.2016 tööseminari raames ning piirkonniti toodi välja järgmised väärtused.

Vallas üldiselt:

- Tünnilaat
- Avijõgi: Natura ala, kanuutamise Avijõel, ujumiskohad, veevõtukohad
- Kitsarööpmeline raudtee tamm Sonda-Mustvee

Pärnikul kauplus, mälestuskivi, kool ja puhkeala

Avinurme alevikus

Kultuuriväärtused: Kalevipoja Park, muuseumirong ja raudtee, Avinurme lahingu monument, kalmistu, riistapuupark. Kirik. Puidutraditsioon:

Puiduait/Elulaadikeskus/E.Strauss puiduait. Küchelbeckeri mälestuskivi. Vana kultuurimaja, pritsimaja/vangla.

Ettevõtlus aleviku erinevates piirkondades: Metallix Puit, FIE Raivo Rohi. Hansura/Toompuut/Päevapoeg, Roserell, Aviko Alito. Aiand. Puidutöötlemise ettevõtted: Alfrina, Aloil, Mölder O.V, Viking Modum, Arpi Kaubandus, Treimix OU

Tehniline taristu ja rajatised: alajaamad, mobiilimastid; jalakäijate sillad ja Ülejõe sild. Bussijaam. Katlamaja. Veepuhastusseadmed ja pumbajaam. Jäätmekogumiskoht.

Avalikud ja erateenused: lillepood, toitlustus ja kauplus. Apteek. Tünnituba. Apteegi publi. Hostel. Omniva. Bensiinijaam. Hambaarst. Hooldekodu ja sotsiaalteenused. Lasteaed. Veevõtukohad.

Puhkevõimalused: Avijõe ujumiskohad (nt Tammehaud jt), mänguväljakud, spordirajatised, terviserajad, puhkealad. Staadion, ujula ja jõusaal. Skatepark. Ülejõe külaplats.

Looduskeskkond: kaitsealused pärnad, Avijõe Natura ala.
Organisatsioonid: Päästeamet ja Kaitseliit. RMK. MTÜ STK.

Maetsmal tööstuspiirkond: Viru vili, Birgir; Puunõu OÜ
Jahilasketiir. Ujumiskoht Kadri haud. Külaplats ja mälestuskivi, Maetsama raba ja Kukelinn. Maetsma-Paadnurme vana koolitee. RMK veevõtukoht ja ujumiskoht.

Ulvi külaplats, vana koolimaja, muinashaua; Telia mobiilimast

Laekannu külaplats ja kooli mälestuskivi

Adraku külaplats ja raba

Paadenurme külaplats ja KL lasketiir, Paadenurme soo

Kaevussaare külas Ülissoo ja Vahemetsa mägi

Sälliksaare külas Kõrgemägi

Kõveriku küla Todti laager (barakid)

Vadi puhkeala ja muinsusobjektid

Änniksaare külaplats ja linamuuseum

Kiissa külas turism ja korras teed

3.4. VALLA ARENGUVISIOON

Avinurme valla arenguvisioon on välja toodud Avinurme valla arengukavas 2013-2022:

Avinurme on meeldiva elukeskkonnaga, identiteeti väärtustavate elanikega ja innovatiivse ettevõtluskeskkonnaga vald, mis on ka noortele atraktiivne. Vallas tegutseb konkurentsivõimelist haridust pakkuv gümnaasium, kus on stabiilne õpilaste arv.

4. RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED

Ruumilise arengu põhimõtted annavad suunised edaspidiseks maakasutuseks, ehitamiseks ja ruumikujunduseks valla territooriumil. Need on üldplaneeringu lahenduse põhimõtteliseks osaks ning annavad aluse maakasutuse juhtotstarvete määramiseks.

Ruumilise arengu põhimõtted töötatakse välja planeeringu eskiislahenduse etapis, toetudes nii kaardistatud väärtustele kui valla arenguvisioonile, samuti eelnevatele planeeringutele ja arengukavadele.

5. ÜLDPLANEERINGU JA KSH PROTSESSI AJAKAVA

Üldplaneeringu koostamine on käesolevaga algetapis. Toimunud on lähtematerjali kogumine ja selle esialgne analüüs, tugiplaani koostamine (peegeldab hetkeseisu maakasutusest ning seadusandlusest tulenevalt kehtivaid piiranguid) ning esimene tööseminar Avinurme valla väärtuste väljaselgitamiseks ning maakasutuspõhimõtete väljatöötamiseks.

Üldplaneeringu lahenduse väljatöötamine toimub kohaliku omavalitsuse spetsialistide, avalikkuse ja erinevate ametkondade ja huvigruppide koostöös. Üldplaneeringu koostamise raames viiakse protsessi erinevates etappides läbi töökoosolekuid ning avalike arutelusid (üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu, üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu). Töökoosolekute ja arutelude tulemused on aluseks lahenduse väljatöötamisel ja täpsustamisel.

Üldplaneeringu ja KSH protsess järgib järgmist orienteeruvat ajagraafikut:

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
Üldplaneeringu ja KSH algatamine	22.09.2015
I töökoosolek valla juhtgrupiga. Üldplaneeringu olemuse selgitus, üldistes eesmärkides kokkuleppimine, esialgsed seisukohad lahendatavate ülesannete osas	5.05.2016
Esialgsete lähteseisukohtade koondamine ja vallale menetlemiseks esitamine	Juuni algus 2016
Üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine	Juuni algus 2016
II töökoosolek töögrupiga – esialgsete lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse tutvustamine; valla väärtuste ja ruumilise arengu põhimõtete väljatöötamine ja kaardistamine	28.06.2016
Üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine planeerimisseaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutelt ja asutustelt (tähtaeg seisukoha esitamiseks antakse mitte vähem kui 30 päeva)	Juuli 2016
Laekunud ettepanekutele vastusseisukohtade väljatöötamine	August 2016

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
Üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse (koos esitatud ettepanekutega) avalikustamine veebilehel	September 2016
<i>Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu koostamine</i>	
III töökoosolek töögrupiga – eskiisi esialgse variandi läbiarutamine	September 2016
Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamine	Detsember 2016
<i>Üldplaneeringu ja KSH aruande menetlus</i>	
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avalikustamine (kestab vähemalt 30 päeva; sellele eelneb avalikust väljapanekust teatamine planeerimisseaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele hiljemalt 14 päeva enne avaliku väljapaneku algust)	Märts 2017
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu (avalikust arutelust teavitatakse eelnevalt planeerimisseaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi hiljemalt 14 päeva enne avaliku arutelu algust)	Märts 2017
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu täiendamine tulenevalt avalikustamise tulemustest	Aprill 2017
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse andmine (esitatakse kooskõlastamiseks planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitatakse § 76 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest esitada üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta arvamust)	Juuni 2017
Üldplaneeringu vastuvõtmine vallavolikogu poolt	Juuni 2017
<i>Üldplaneeringu avalikustamine</i>	
Üldplaneeringu avalik väljapanek (kestab vähemalt 30 päeva; avalikust väljapanekust teavitatakse planeerimisseaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi hiljemalt 14 päeva enne avaliku väljapaneku algust)	August 2017
Üldplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu (avalikust arutelust teavitatakse käesoleva seaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi hiljemalt 14 päeva enne avaliku arutelu algust)	August 2017
Üldplaneeringu esitamine heakskiitmiseks maavanemale	September 2017
Üldplaneeringu heakskiitmine (maavanem kiidab üldplaneeringu heaks või keeldub üldplaneeringu heakskiitmisest 60 päeva jooksul selle maavanemale esitamisest arvates. Põhjendatud juhul võib maavanem tähtaega pikendada 90 päevani)	Oktoober 2017
Üldplaneeringu kehtestamine vallavolikogu poolt	November 2017